

gen der geleerden zijn er op uitgelepen, om onze geleetheit aan het leven te bevestigen, hetgeen het toppunt van onredelijkheid schijnt bij een wezen dat sterft.

Daarbij toont Brunetiere aan, dat de taalwetenschappen ook al niet verder brachten. Wanneer in n stuk voor stuk in Marcus Aurelius of in Epictetus de verspreide deelen van de bergende terugvond; wanneer de geest der Stoici niet het tegendeel van die van het Evangelie was, dan blijft nog altijd over, dat de bergende de wereld veroverd heeft en dat Marcus Aurelius en Epictetus niets hebben uitgewerkt.

De Hebraïci zonden ons toonen, dat wij in den Bijbel een boek hebben als elk ander boek, de Ilias of Odyssee van Israel, en het is niet te ontkennen, dat de wetenschap niet eens met zekerheid heeft kunnen uitmaken, wanneer de Odyssee is geschreven. Er zijn minstens zes of zeven meeningen omtrent den oorsprong of omtrent den schrijver van de vijf eerste boeken van Mozes, en als wij den datum van samenstelling dier boeken willen laten vallen in de dagen van Josua, of van Saul, of van David, of van Salomo, of van Josia, of van de Babylonische ballingschap, of van Ezra, of van Nehemia, of van den eersten Ptolemaeus of zelfs van de Macabeen, dan kan dit, en de meesters van de moderne philologie zullen ons daarvoor de redenen opgeven, die men begeert.

Ook de historische wetenschappen hebben het niet beter gemaakt. Men maakte zich druk met de vraag, of de Koningen al dan niet hebben bestaan? Maar de groote quaestie is, of er een wet der historie bestaat en in welke mate wij daarvan onderworpen zijn. Zijn wij onze eigene meesters? Of zijn wij slaven van een hogere kracht? Spoeden wij ons naar een of ander kennelijk doel? Of al die vragen: geen antwoord. Al kan men niet van een totaal bankroet der wetenschap spreken, toch heeft zij gedeeltelijke fallichten geleden, die haar crediet zeer hebben vermindert. Men meende, dat men, volgens de uitdrukking van Taine, «de redelijke wetenschappen aan de natuurlijke moet vastkoppelen», maar daarmede is men niet voornemens. Indien wij aan het Darwinisme de vraag stellen, hoe wij ons hebben te gedragen, zou het ons afschuwelijke lessen geven.

Al heeft Brunetiere geen groot gewicht aan eenige vrome declamatie, die men tegenwoordig in de «*Revue française*» of in «*l'Autorité*» vindt, toch is het waarheid, dat de wetenschap zijn prestige verloren heeft en de godsdienst heeft het ten deele herwonnen. Is zulk een bekentenis van een liberaal als Brunetiere niet merkwaardig?

WINCKEL.

Door Kinderen.

UIT HET VUUR GERUKT.
XVIII.

IN BENAUWDELIJKE HARTEN.

«Werd Frederik duidelijk, dat het gevaar hem elk oogenblik meer begon te dreigen. Een deel van het schip stond reeds in volle vlam, en hoog flakkerden langs het touwwerk en de zeilen de vurige tongen, terwijl de vlam, door den wind aangewakkerd, telkens meer voedsel kreeg. De luit op het dek was ondergelig, al was de wind niet naar de zijde waar het scheepsvolk elkander verdrong.

Een boot naderde. «Tien, twintig man springen in zee en zwommen er heen. In een oogenblik was het vaarlijk vol en roede weg. Meer andere schuiten naderden. Ploegeling echter dreuen weer ontzettende lagen beneden, terwijl vuurstralen door den nacht schieten. Frederik wist nu vanwaar dit geluid kwam. Doch met schrik zagen hij en anderen, hoe verscheiden booten na de laadhandeling der kanonnen achteruit weken. Blijkbaar wisten de bootslieden niet, dat het geschut slechts met kruit was geladen en vreesden zij door kogels te worden getroffen. Wel schreeuwde men hun van 't schip toe, dat zij gerust naderen konden, maar in het geras ging het geluid verloren of 't werd niet begrepen, en menige boot, waagde zich niet dichterbij.

Natuurlijk waren de sloepen, die 't schip naderden, in een onmenig geval. Aan blusschen dacht niemand meer. Ieder zocht slechts 't leven te redden. De vlammen wierpen een heil licht op het schrikkelijk tooneel. Men hoorde hier schreeuwen en gillen, ginds vloeken en hieren; verscheiden matrozen, die 't gewaagd hadden in zee te springen, maar onmachtig waren zich boven water te houden zonken om hulp schreeuwend in de diepte weg. Anderen wierpen stukken hout, vaten en kisten overboord, en klemden zich daaraan vast, in de hoop zoo een boot of het vasteland te bereiken. Doch de wind droef hen juist daarvan af. Menigen verzonk, door anderen onopgemerkt, in de diepte. Wie nog op het schip waren, schreeu slechts de dood, 't zij in het water of in het vuur, te wachten.

«Waren vreemde oogenblikken ook voor Frederik. In enkele minuten was 't alsof zijn gehele leven hem voelgig ging, inzonderheid de laatste maanden, waarin hij zoo vaak op verkeerde wegen had gewandeld; al dat zondige stond hem nu eensklaps voor oogen, en met kracht kloekten hem weer de waarschuwingen in de riel door den Hollandschen stuurman en den kapitein Todd hem nog pas gegeven. «*Als*» had de eerste nadrukkelijk gezegd. En nu — wat zou er van alle plannen komen?

«Werd Frederik benauwd, ontzettend benauwd. Daar hoort hij achter zich een geschreeuw: «een boot! een boot!» Tegelijk ontstaat een geweldig gedrang. Hij wil zich vastgrijpen; vergeefs! Een oogenblik nog — en hij ploomt van het hoog schip neer in het water!

Hoe 't kwam kon Frederik zich niet verklaren, maar zeker is, dat hij, de oogen openende het nu fel brandende schip op een tamelijk grooten afstand bespunde. Om hem heen was het stikdonker. In de verte onderscheidde hij bij 't licht der vlammen nog de dooreenwienende menschenmassa op het schip.

Geluklijk was Frederik een goed zwimmer. Toch, dat wat hij, was hij verloren als geen boot hem opnam. Met alle kracht zwom hij daarom naar den kant, waar hij de booten had bespund, al kostte het hem moeite zich tegen wind en golven op te werken. Ja, wel ging er intusschen in zijn ziel veel om, bij de ontzettende gelachte aan dood en eenwigheid, die hem zoo nabij scheen. Wanhoop greep hem aan, doch op 't zelfde oogenblik was 't als werden hem de woorden van den stuurman toegeroepen: alles is in Gods hand, en Frederik riep uit: «o, God, behoud mij, bewaar mij van den dood!»

Eensklaps slaat hij met de hand ergens tegen aan. Dat deed geweldig pijn, maar hij lette er niet op en greep toe met al de kracht van een

die in doodgevaar verkeert. Wat het was kon de zwimmer niet onderscheiden, maar in elk geval dreef het, en toen hij er zich aan vastkleemde, zich er op werkte, zonk het niet, maar dreef hem. 't Was hoog tijd, dat hij een steunpunt kreeg, want de krachten begonnen hem te ontzinken. Zeker was zijn zitplaats ver van gemakkelijck, en moest hij alle moeite doen om in evenwicht te blijven, maar toch ontglipte aan zijne lippen met een zucht: «o, Heere, ik dank u», terwijl hij daar voortgleed over de diepe, donkere wateren en deed wat hij kon om het land te naderen.

Intusschen dreef het stuk hout waarop hij zich bevond, al nader bij het brandende schip. Duidelijk kon Frederik nu zien, hoe het daarop en daarbij toeging, en voor een oogenblik vergat hij zijn eigen gevaar.

't Was een ontzettend tooneel. Langa touwen en ladders trachtten zij, die nog op het steeds teller brandende vaartuij waren, af te klimmen; rook en vlammen sloegen om hen heen. Een paar der booten van de *Charlotte* waren, na 't verbranden der touwen, in zee gestort; vijftig, zestig handen grepen zulk een boot aan, en Frederik zag voor zijn oogen hoe er een, te zwaar beladen, omsloeg en in de diepte verzonk. De andere booten waren in der haast neergelaten en roedden overvol weg. Niemand lette op de velen die in het water lagen, om hulp roepend, maar vergeefs. Wel bespeurde Frederik, hoe van de landzijde steeds meer redders opdaagden, maar daar het aan een zijde vlak voor het schip, duister was, kon men velen, die met den dood worstelden, noch zien noch redden.

Opnieuw overviel Frederik een geweldige angst. Hij zag den dood letterlijk voor oogen en in de benauwdheid zijns harten riep hij ernstig tot God en smeekte, al was 't met enkele, half uitgesproken woorden, om vergeving voor al zijn kwaad, om redding uit den doodnood. Nu en dan hiet hij een luid geschreeuw aan, doch 't scheen, dat niemand hem hoorde of op zijn geroep, onder dat van roeven, letten was. Zoo, al roepend uit het hart en uit de keel, dreef Frederik in dien schriklijken nacht voort, verstijfd door den koelen wind die tegen zijn doorlatte kleederen blies en elk oogenblik in gevaar in zee te vallen. Eindelijk scheen 't hem toe als zag hij iets meer. Hij sloot de oogen, toen onverwacht 't geluid van riemlagen hem wekte. Hij schrikte op en gaf een luiden, rauwen kreet.

«Stop!» hoorde hij een krachtige stem roepen, «daar drijft wat!»

«Enige oogenblikken later voelde Frederik hoe sterke handen hem aangrepen en wegrukten. Toen begat hem zijn bewustzijn. En hij kwam eerst weer tot zich zelf lang na den middag van den dag, welke op dien van den brand volgde. Zeven à acht uur had hij op zijn vlot doorgebracht.

Toen onze vriend weer tot zich zelf kwam, bevond hij zich in een groote zaal, waar een aantal beelden stonden. Verbaasd zag hij om zich heen. Overal ontdekte hij menschen, blijkbaar zieken. Hij wilde opstaan, maar een hevige pijn in de leden belette het hem. Een man, in een lang, zwart kleed, een ziekenoppasser, trad op hem toe en sprak hem aan; doch Frederik begreep hem niet, en de ander was evenmin in staat de vragen, die onze vriend hem in 't Hollandsch deed, te beantwoorden. Na een glas warmen en goed gekruide wijn gedronken te hebben sloep Frederik echter spoedig weer in.

Toen hij opnieuw ontwaakte gevoelde hij zich veel beter. Hij kon zich oprichten. 't Was nog vroeg in den morgen; alleen de oppassers sliepen niet. Frederik dacht even na; al wat er gebeurde was in dien schriklijken nacht kwam hem voor den geest. Hij wenkte een oppasser, en nu beter begrijpend dan eerst dat zijn Hollandsch hem niet veel helpen zou, trachtte hij zoo goed en kwaad als 't ging in 't Italiaansch een paar vragen te doen.

De man antwoordde weinig; hij bedruide Frederik kalme te zijn, en zei hem dat dien middag iemand zou komen om hem, Frederik, te spreken. Op den bepaalden tijd verscheen de aangekondigde persoon. 't Was een Britsch zee-officier, Frederik herkende hem dadelijk als dengene met wien hij kapitein Todd liet laatst bij het ruim der *Charlotte* had gezien.

«Wat is de kapitein?» vroeg de zieke haastig.

«Bedaar vriend!», antwoordde de ander. «Wat de kapitein op het oogenblik is weet ik niet, maar zeker is, dat ge hem niet spreken kunt.» Met grooten ernst werden die woorden uitgesproken. Toch vermoedde Frederik niet aanstands wat treurige betekenis er in verborgen lag.

HOOGENWIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Hijken (Dl.), J. C. van Mantgen te Borge (Dl.).

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Oosterwijk en Stavoren (cl. Sneek) H. J. de Groot, cand. te Zwolle. — Goudriaan (cl. Dordt) (toez.) en Rasmus, N. C. B. B. B. cand. te Utrecht. — Sluiswijk (cl. Gouda), M. J. Bronders, cand. te 's-Gravenhage. — Melissat (cl. Breda), A. van Gest te 's-Gravenhage. — Cats (cl. Goes) en Nijveen, E. G. J. Bal, cand. te Rotterdam. — 's-Heerlaan (cl. Zierikzee), Overende en Driewegen (cl. Goes), Sijbrandus (Schouwen), F. C. van de Plamsche, cand. te Utrecht. — Ganseren (bij Zalt-Bommel), A. ten Have te Polbroek. — Linschoten en Ruitum (cl. Middelburg), C. Touw W. cand. te Breda. — Exmorra, W. M. van der Schans, cand. te Leiden. — Est (bij Geldersland), A. van der Flier G. J. te 's-Gravenhage. — Maarsseburg, c. a. (gen. Zips), R. E. Wieringa te Hoogewoud. — Blad (c. a. A. van Veen te Acquoy (gen. Beesd). — Bergum, D. Sijpkens te Schellinkhout. — Oudenhoort, H. Rombach te Hoonsterwaag. — Mastenbroek, B. Zoete te Angeltunga. — Nieuweschans c. a. M. Wassenaar te 's-Gravenhage. — Ferwerd en Wijk (bij Heusden), W. v. d. Waal te Moerkapelle (cl. Rotterdam). — Terwisel (Ooststellingwerf), J. Heukema te Oosterschelde (Dl.). — Garriwerf, J. Hengst, cand. — Appelscha, R. Bannink Bolt te Zwammerdam.

AANGESOMEN: Rheden (cl. Wijk bij Duurstede), W. de Lange te Gorkum. — Steenweert, C. H. Bosch, cand. te 's-Gravenhage. — Enschede, C. Wouman te Aartschot. — Ouderkerk aan den IJssel, D. Bonstra te Oene (Veluwe).

BEKANKT: Hellew en Stadskanal, J. A. van Leussen te Angerlo. — Zierikzee, C. G. Menzel te Zaandijk c. a. — Loosdrecht, J. K. Klomp te Lunteren. — Makkings (Oost-Stellingwerf), H. Blankstein te Oldelocht (West-Stellingwerf). — Hellew (gen. Hantzen) en Brachstercompagnie, A. van Veen te Acquoy (gen. Beesd). — Willemsoord, H. W. A. Voorhoeve te Reldken.

Advertentie.

Den 1sten Juni a.s. hopen onze geliefde Ouders:

H. J. VAN ALPHEN

EN

P. J. VERDONK,

BEZIT

25-jarige Echtvereeniging

TE HERDENKEN.

Huone dankbare kinderen:

M. VAN ALPHEN.

J. G. VAN ALPHEN.

Rotterdam, 25 Mei 1895.

De Heere gaf ons heden een MEISJE, en nam het weder; wij vertrouwen, tot Zich

W. DE JONGE.

J. DE JONGE.

De Lier, 22 Mei 1895

L. G. WEISZ & Co.

Commissarissen in Rhoen.

Prinsengracht bij de Prinsenastraat,

No. 167.

AMSTERDAM.

Een net Burgermeisje, 22 jaar, Geref. hieldenis, zag zich gaarne geplaatst ter

Assistentie in de huishouding

of voor kinderen, heeft in een Christelijk gezin.

Brieven fr. lutt. C. G. Thomaas Herant.

De ORGELS van:

Breebaart's Orgelhandel

zijn algemeen bekend, geliefd en in gebruik.

Vraag de merken:

STORY & CLARK,

WORCESTER,

SMITH.

22, Damrak 22,

AMSTERDAM.

80 stuks getimmerd.

Vraag Catalogi.

Gereformeerd Gymnasium,

TE ZETTEN.

Ouders of Voogden, die niet den nieuwen

Cursus en Leering op het Gymnasium

te Zetten wenschen geplaatst te zien,

geleiven zich voor 1 Juli aan te melden bij den

ondergetekende.

Het Kost- en Leergeld bedraagt f 500 's jaars.

Het Toelatings-Examen wordt D. V. in

de maand Juli gehouden.

Mr. D. P. D. FABRIUS.

Voorzitter van het Curatorium.

Amsterdam, 17 Mei 1895.

Gereformeerd Gymnasium,

TE AMSTERDAM.

Het TOELATINGS-EXAMEN voor den

nieuwen Cursus zal worden gehouden in

de eerste helft van de maand Juli a.s.

Zij, die wenschen toegelaten te worden, moeten

zich aanmelden vóór 1 Juli bij den onder-

getekende.

PROGRAMMA's zijn te verkrijgen a 25 Cent.

Dr. J. WOLTER.

TE KOOP voor den meestbiedende!

STARING, Zakelijk Woordenboek des Bijbels.

PATRUK, POLUS en WELS, Bijbelverkl. KLINKENBERG,

Bijbelverkl. OWEN, Over de Hebreën. BONNET,

Over de Hebreën. VITHINGA, over Jezaja, en

meer andere.

Oude Theol. Werken. Alles compleet,

zeer aardig, mooie solide banden.

Adres: P. JONGMAN, Boekh., Zutphen.

Hulpbehoevende kerk

te HELMOND.

Met vriendelijken dank aan de gavers

vermelden wij de ontvangst van f 1.45, gevonden

in de collecte van kerk B te 's-Gravenhage en

later van f 1 uit de collecte van de kerk te

Maasland, de laatste voor de op te richten Chr.

school te Helmond.

Deze gaven verlijden ons uitermate zeer,

niet alleen omdat er uit blijkt, dat hier en daar

nog broeders of zusters zijn, die ons in liefde

gedenken, maar ook omdat wij daarin een begin

van verhooring mogen opmerken van ons

gebed tot God, om ons niet tot een spot der

modernen of een aanleiding van Rome te doen

worden, wanneer wij onze schulden niet zouden

kunnen aflossen. En waarlijk daartoe zoude 't

weldra komen, indien wij niet verder geholpen

worden!

Door de Clavis en zoo wij op onze ingedijnde

aanvraag nog steeds hopen, ook door Deputaten

voor hulpbehoevende kerken, wordt in de be-

diending der Woon- en der Sacramenten voorzien,

maar zelf moeten wij zorgen, dat de schuld, die de

hypothek op ons kerkje rust, worde afgedaan.

In eigen kleine kring ontbreken daartoe de

middelen. Bovendien hadden wij verleden jaar

belangrijke kosten voor reparatie, zodat onze

kas zoo goed als ledig is. Nu willen sommigen

wel, dat wij ons kerkje maar verkoopen en

maar het bedrag dat wij buiten 't vaste inkomen

jaarlijks noodig hebben is betrekkelijk zóó ge-

ring — tusschen de 200 en 250 gulden — dat

wij daarvoor te dezer plaatse nergens een ge-

schikte gelegenheid tot samenkomst zouden

kunnen verkrijgen. Ware dit anders, wij zouden

geene vrijmoedigheid hebben, om onze nooden

bekend te maken.

Daarom doen wij ook nu een beroep op de

Christelijke mededeelzaamheid van meer bevoor-

rechte Broeders en Zusters en vragen hen om

een gave der liefde tot instandhouding van ons

kerkje alhier.

Namens den Kerkeraad

G. VISSER, Voorz.

Joh. ESMEIJER, Scriba.

Helmond, 21 Mei 1895.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten, Sluiten PROLONGATIE en BELEENING. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Het Bestuur van de Vereeniging voor L. O. op Geref. grondslag te Amsterdam, verlangt voor eene der scholen der Vereeniging

een HOOFD.

In aanmerking kunnen komen Hoofden van Christelijke scholen, die lid zijn van éne der Geref. kerken en in het bezit van het diploma van het na-examen van den Schoolraad en van C. N. S., of Geref. Schoolonderwijs.

Salaris f 1400, plus f 400 voor vergoeding van huishuur. Verder vrijdom van de eerste drie grondslagen der personele belasting, van de inkomsten- en bedrijfsbelasting.

Solicitanten worden met franco brieven ingewacht vóór of op 1 Juni o. k., bij den heer H. BULEVELD, 2de Constantijn Huygenstraat 34.

Dr. A. KUYPER, Voorz.

J. A. WORMSER, Secret.

Amsterdam, 24 Mei 1895.

RAMP.

Voor de visschers te Oosterhervorm omvinge der kerkraad der Geref. kerk aldaar: Van de fam. v. E. te A. f 7; van Meij. v. d. Br. te A. f 1; van N. N. te O. f 0.50; van Meij. S. te A. f 1; van Not. M. te S. f 1; van C. H. E. G. te E. f 5.

Met hartelijke dankzegging worden deze giften vermeld. Wie wil nog wat zenden?

Namens den kerkeraad,

J. HANJA P. N., Voorzitter.

J. E. VAN KEMPEN, Scriba.

ALOM VERKRIJGBAAR:

THEODORUS BEZA.

Medearbeider en Opvolger van Calvijn,

DOOR

C. VAN PROOSDIJ,

Predikant te Leiden.

Met fraal Portret en 5 Emblema's.

Ingenaaid f 2.40; gebonden f 2.80.

Leiden. D. DONNER.

ZOOEVEN VERSCHIEEN:

IN OVERWEGING GENOMEN

beveens enkele geschriften over

„Wedergeboorte en Doop”,

door H. M. VAN DER VEGT,

Geref. Pred. te Heerde.

Prijs f 0.20.

Tegen inzending van 't bedrag franco toezending door den Uitgever

H. J. VAN DER VEGT H.M.z., Zwolle.

Verschenen bij J. M. C. POTT, te Tholen:

Een boek voor iedereen.

Aphorismen

voor den Evangeliedienaar,

op den kansel, in de catechisatiekamer en in

zijn herderlijk werk.

DOOR

L. VAN MAANEN,

Predikant bij de Herv. Gem. te Willemstad.

2de Druk. Prijs 50 Cent.

Chr. School Haulerwijk.

Ontvangen van: gift i.d. coll. M. f 2.50; S. N. te B. f 2; B. E. den H. f 1; coll. zanggez. E. f 1.16; T. S. den H. f 1, door J. W. van H. B. te Z. f 0.50; W. v. E. te Z. f 0.50; door Da. W. M. gevonden i.d. coll. f 1.50; Serné H. f 3.50; Diaconie N. f 2.25; W. v. N. L. f 1; v.d. Wal L. f 1; Hendrik, Frans R. postbewijs f 5; van J. de B. A. B. door K. L. f 4.50; A. E. v. B. door P. G. v. B. te S. B. f 1, door Da. v. d. V. te R. gift in kerk